PRAVDA O
LIEKOCH
PROTI BOLESTI
tabletky
obliekovky
uklidňováky
slovenskobezdrog.sk

PREČO VZNIKLA TÁTO BROŽÚRKA

Vo svete sa o drogách veľa hovorí — na uliciach, v školách, na internete a v TV. Niečo je pravda a niečo nie.

Mnohé z toho, čo sa ľudia o drogách dozvedajú, pochádza od tých, ktorí ich predávajú. Polepšení drogoví díleri priznali, že by povedali čokoľvek, len aby od nich ľudia kupovali drogy.

Nenechaj sa obalamutiť. Vyhnúť sa závislosti od drog a pomôcť svojim priateľom, aby im neprepadli, môžeš len tak, že poznáš pravdivé fakty. To je dôvod, prečo sme pripravili túto brožúrku — je pre teba.

Zaujíma nás tvoja spätná väzba a budeme radi, keď nám napíšeš. Môžeš sa pozrieť na **slovenskobezdrog.sk** a poslať e-mail na **info@slovenskobezdrog.sk.**

Zneužívanie LIEKOV PROTI BOLESTI

Zatiaľ čo užívanie pouličných drog v Spojených štátoch mierne klesá, nadmerné užívanie liekov na predpis stúpa. V roku 2007 po prvýkrát zneužilo lieky na predpis 2,5 milióna Američanov, v porovnaní s 2,1 miliónom ľudí, ktorí užili marihuanu.

Medzi tínedžermi sú lieky na predpis druhé najčastejšie užívané drogy (hneď za marihuanou) a skoro polovica z nich užíva práve lieky proti bolesti.

Prečo toľko mladých ľudí užíva lieky na predpis, aby sa sfetovali?

Podľa prieskumu, skoro 50% mladistvých verí, že užívanie liekov na predpis je omnoho bezpečnejšie ako užívanie pouličných drog.

Väčšina týchto mladých ľudí však nepozná riziko, ktoré podstupujú konzumáciou týchto veľmi silných a psychoaktívnych* drog. Dlhotrvajúce užívanie liekov proti bolesti môže viesť k závislosti, dokonca aj u ľudí, ktorým sú tieto prostriedky predpísané, aby im uľavili od zdravotných ťažkostí, ale nakoniec padnú do pasce nadmerného užívania a závislosti.

Stáva sa, že nebezpečenstvo liekov proti bolesti nevyjde na povrch až do momentu, keď je príliš neskoro. Napríklad v USA roku 2007 zabilo nadmerné užívanie lieku proti bolesti Fentanyl viac ako 1 000 ľudí. Zistilo sa, že táto droga je 30 až 50-krát silnejšia ako heroín.

* psychoaktívny: látky aktivizujúce mentálnu činnosť človeka vedúce k závislosti

Čo sú LIEKY PROTI BOLESTI?

Lieky proti bolesti sú silné drogy, ktoré narúšajú prenos signálov nervového systému, pomocou ktorých vnímame bolesť. Väčšina liekov proti bolesti navyše stimuluje mozgové centrá radosti. Takže okrem toho, že blokujú bolesť, spôsobujú, že sa človek cíti opojený.

Najsilnejšie lieky proti bolesti na predpis sa nazývajú opioidy*, sú to zlúčeniny podobné ópiu* a sú vyrobené tak, aby mali na nervový systém rovnaký účinok ako drogy z maku siateho, podobne ako heroín. Najčastejšie zneužívané opioidné lieky proti bolesti sú oxykodón, hydrokodón, meperidin (niekedy sa vyskytuje aj pod názvom petidin), hydromorfón, kodeín.

* opioidy: látka chemicky aj účinkami podobná opiátom (zlúčeninám obsiahnutým v ópiu, čo je extrakt z nezrelých makovíc maku siateho

* ópium: hnedastý, lepkavý extrakt z maku siateho

U oxykodónu existuje najväčší potenciál na nadmerné užívanie a je najrizikovejší. Je rovnako silný ako heroín a na nervový systém má rovnaký vplyv. Oxykodón sa na Slovensku predáva pod rôznymi obchodnými názvami ako napríklad Contiroxil či Oxypro a má formu tabliet.

V USA je rozšírený napríklad hydrokodón, ktorý sa užíva v kombinácii s ďalšími liekmi a je dostupný na predpis ako liek proti bolesti. Predáva sa pod obchodnými názvami Anexsia, Dicodid, Hycodan, Hycomine, Lorcet, Lortab, Norco, Tussionex a Vicodin. Predaj a výroba, ako aj nelegálne použitie týchto drog sa v posledných rokoch výrazne zvýšili.

Na Slovensku sa opioidné lieky proti bolesti predávajú pod rôznymi obchodným názvami ako Fentanyl, Adamon, Breakyl, Contiroxil, Codein a ďalšie. Napríklad Darvon (opioidový liek), od roku 2005 zakázaný vo Veľkej Británii, patrí medzi desať drog najčastejšie spôsobujúcich smrť v súvislosti s nadmerným užívaním drog v USA. Dilaudid, považovaný za osemkrát silnejší než morfín, je na ulici často nazývaný „lekárenský heroín“.

„Keď som mal 20 rokov, odštartovala sa moja závislosť od narkotík*. Začalo to liekmi, ktoré mi boli predpísané po operácii. Počas nasledujúcich týždňov (po operácii) som, navyše k orálnemu užívaniu tabletiek, začal tabletky drviť, čím som obišiel mechanizmus ich postupného uvoľňovania a začal som drogu prehĺtať alebo šnupať. Dá sa aj pichnúť a vyvolať rovnaké pocity ako po pichnutí heroínu. Telesné príznaky abstinencie sú jedna strašná, mučivá bolesť.“

— James

* narkotikum: droga ovplyvňujúca centrálny nervový systém (mozog a miechu), ktorá môže spôsobiť závrat, slabú rovnováhu a bezvedomie

Pouličné názvy pre lieky proti bolesti

Bežný názov	Obchodné názvy	Pouličné názvy
Kodeín	Oxypro, Contiroxil	oxy, oxík, oblbovák
Oxykodón	Kodeín	káčko, kodeín

Prečo sú lieky proti bolesti NÁVYKOVÉ?

Opioidové lieky proti bolesti vyvolávajú krátkodobú eufóriu, ale zároveň sú návykové.

Dlhodobé užívanie liekov proti bolesti môže viesť k fyzickej závislosti. Telo si zvykne na prítomnosť látky a ak človek náhle preruší prísun drogy, objavia sa abstinenčné príznaky.

Prípadne si telo vyvinie toleranciu na drogu a na dosiahnutie rovnakého účinku musí užívateľ brať vyššie dávky.

Tak ako všetky drogy, aj lieky proti bolesti len maskujú bolesť, proti ktorej sú užívané. Nič „neliečia“. Niekto, kto sa neustále snaží utlmiť bolesť, môže po čase zistiť, že berie vyššie

„Som závislý od liekov proti bolesti. Prvýkrát som začal užívať predpísané lieky proti bolesti pred (niekoľkými) rokmi, keď mi ich predpísal lekár v rámci liečby bolesti po operácii chrbtice. Počas uplynulých rokov som sa pokúsil prerušiť túto závislosť od tabletiek proti bolesti a dvakrát som sa prihlásil do liečebného zariadenia v snahe vyriešiť to. Nedávno som si s lekárom odsúhlasil svoj ďalší postup.“

— vyňaté zo živého vysielania rozhlasového moderátora Rusha Limbaugha, piatok, 10. okt. 2003, Premiere Radio.

Rodinní príslušníci protestujú proti smrtiacim liekom proti bolesti. Experti na liečenie závislostí tvrdia, že závislosť od silných opioidových liekov patrí medzi najťažšie liečiteľné.

a vyššie dávky — a pritom nedokáže prežiť deň bez drogy.

Medzi abstinenčné príznaky po prerušení prísunu drogy môže patriť nervozita, bolesti svalov a kostí, nespavosť, hnačka, zvracanie, návaly zimnice s „husou kožou“ a mimovoľné pohyby nôh.

Jedným z vážnych rizík užívania opioidov sú ťažkosti s dýchaním — vysoké dávky môžu spôsobiť spomalenie dýchania až do takej miery, že sa úplne zastaví a človek zomiera.

OxyContin
„heroín pre vidiečanov“

Vzhľadom na to, že OxyContin (na Slovensku Oxypro), čo je liek proti bolesti s účinnou látkou oxykodón, pôsobí na nervový systém rovnako ako heroín alebo ópium, niektorí ľudia ho berú ako náhradu alebo doplnok k pouličným opiátom, akým je napríklad heroín.

V USA sa vyskytli prípady ozbrojených prepadnutí lekární, kde lupič nechcel peniaze, ale žiadal len opioidový liek proti bolesti OxyContin. V niektorých oblastiach, obzvlášť na východe USA, sa OxyContin stal drogou, ktorá najviac zamestnáva políciu.

Z OxyContinu, všeobecne známeho ako „heroín pre vidiečanov“, sa kvôli jeho zneužívaniu v oblasti Apalačských vrchov stal závažný problém kriminality v USA. V jednom okrese sa odhaduje, že závislosť od tejto drogy je príčinou 80% všetkých kriminálnych činov.

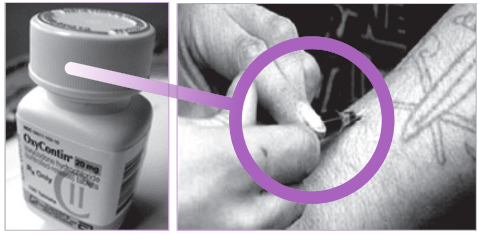

„Nemyslela som si, že mám problém s ‚drogami‘ — kupovala som si predsa len tabletky v lekárni. Nemalo to vplyv na moju prácu. Vždy ráno som sa cítila unavená, ale nič viac. Že mám problém, som si uvedomila, až keď som sa predávkovala asi 40 tabletkami a prebrala som sa v nemocnici. V boji so svojou závislosťou som na klinike strávila 12 týždňov.“

— Alex

„Čo si pamätám, veľmi často som trpel zmenami nálad, chvíľu som bol hore, potom dole. Ľahko ma vytočili aj tie najbanálnejšie veci, mal som výbuchy hnevu alebo som bez akejkoľvek príčiny niekoho nenávidel. Dlho som si myslel, že mám rozdvojenú osobnosť. Minulý rok v októbri som začal brať lieky, pretože som si myslel, že mi pomôžu s mojimi neželanými náladami. Ale verte alebo nie, veci sa len zhoršili! Teraz musím bojovať nielen s citovými problémami, ale aj so svojou závislosťou.“

— Thomas

Mentálne a telesné účinky liekov proti bolesti

- zápcha
- nevoľnosť
- zvracanie
- závrat
- zmätenosť
- závislosť
- bezvedomie
- problémy s dýchaním
- zvýšené riziko infarktu
- kóma
- smrť

Lieky proti bolesti: KRÁTKA HISTÓRIA

Opiáty, pôvodne získavané z maku siateho, sa po tisíce rokov používali ako prostriedok na rozptýlenie a tiež na liečebné účely. Najúčinnejšou zložkou ópia je morfín — pomenovaný po Morfeovi, gréckom bohovi snov. Morfín je veľmi silný prostriedok proti bolesti, ktorý je zároveň vysoko návykový.

V 16. storočí sa ako prostriedok proti bolesti používalo ópium pripravené v roztoku alkoholu (ópiová tinktúra).

Morfín bol z ópia v čistej forme prvýkrát získaný začiatkom 19. storočia. Vo veľkom sa používal počas Americkej občianskej vojny a mnoho vojakov si od neho vyvinulo závislosť.

Vysoko návykové opiáty získavané z maku siateho sa po tisíce rokov používali na liečebné účely a tiež ako prostriedok na rozptýlenie.

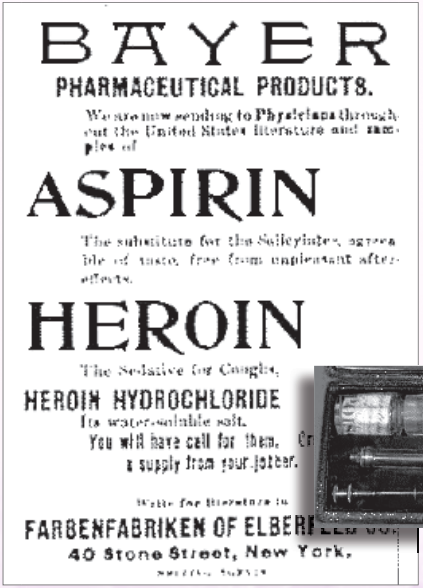

Najúčinnejšou zložkou ópia je morfín – veľmi silný prostriedok proti bolesti, od ktorého bolo závislých mnoho vojakov v Americkej občianskej vojne.

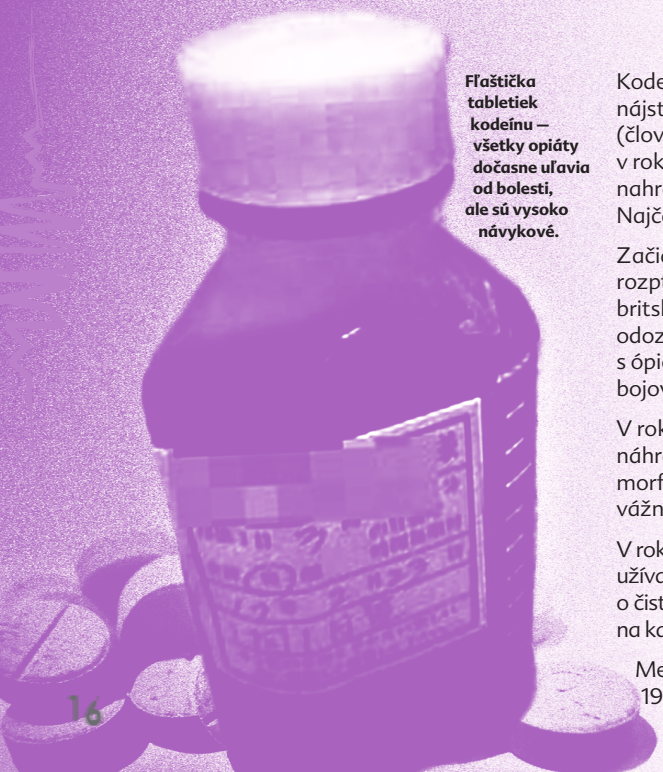

Fľaštička tabletiek kodeínu – všetky opiáty dočasne uľavia od bolesti, ale sú vysoko návykové.

Kodeín je menej silná droga, ktorá sa dá nájsť v ópiu, ale dá sa vyrobiť aj synteticky (človekom). Prvýkrát ho vyrobil vo Francúzsku v roku 1830 Jean-Pierre Robiquet. Chcel nahradiť surové ópium pre medicínske účely. Najčastejšie sa používa ako liek proti kašľu.

Začiatkom 19. storočia užívanie ópia s cieľom rozptýliť sa narastalo a v roku 1830 dosiahla britská závislosť od drogy svoje maximum. Ako odozvu voči pokusu Číny o potlačenie obchodu s ópiom vyslali v roku 1839 Briti k pobrežiu Číny bojové lode. Začala „Prvá ópiová vojna“.

V roku 1874 vyrobili chemici heroín ako náhradu za morfín, ale heroín je 2x silnejší než morfín a závislosť od heroínu sa čoskoro stala vážnym problémom.

V roku 1905 vydal Americký kongres zákaz užívania ópia. V ďalšom roku schválil zákon o čistote potravín a liečiv, ktorý nariaďuje, aby boli na každom liečive uvedené látky, ktoré obsahuje.

Metadon prvýkrát synteticky vyrobili v roku 1937 nemeckí vedci Max Bockmühl a Gustav

Ehrhart vo firme IG Farben. Hľadali liek proti bolesti, ktorý by sa dal jednoduchšie použiť pri operáciách a bol by menej návykový než morfín a heroín.

A predsa mnohí veria, že metadon je ešte návykovejší než heroín.

Medzitým nastal rozmach obchodu s ópiom. V roku 1995 produkovala juhovýchodná Ázia 2 500 ton ópia ročne.

V období medzi rokmi 1984 — 1999 schválil Americký úrad pre kontrolu potravín a liečiv nové lieky proti bolesti, ktoré sa postupne objavili na trhu: Vicodin (1984), OxyContin (1995) a Percocet (1999). Každý jeden je syntetický (vyrobený človekom) opiát napodobňujúci prostriedky proti bolesti, ktoré sa v tele človeka nachádzajú prirodzene.

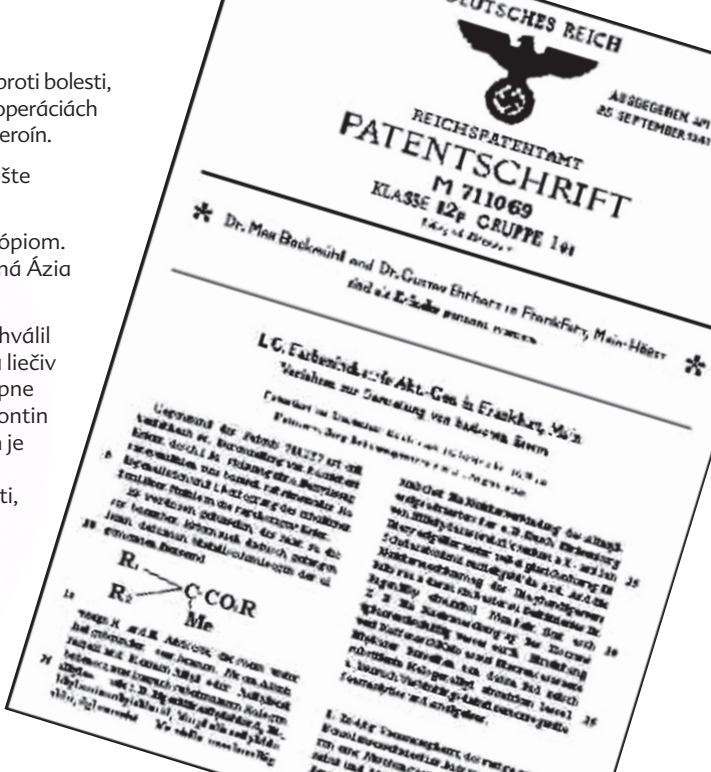
DEUTSCHES REICH

REICHSPATENTAMT

PATENTSCHRIFT

M 711069

KLASSE 12p GRUPPE 1 01

Dr. Max Bockmühl and Dr. Gustav Ehrhart in Frankfurt, Main-Höchst

I.G. Farbenindustrie Akt.-Ges. in Frankfurt, Main

Verfahren zur Darstellung von basischen Estern

R_1

$R_2 — C \cdot CO_2R$

Me

Pečiatka nemeckej spoločnosti IG Farben, ktorej chemici Bockmühl a Ehrhart objavili vzorec metadonu (vpravo) — syntetickej formy heroínu.

Štatistiky

Kodeín patrí medzi najčastejšie zneužívané opioidné lieky na svete. Táto droga je dostupná aj na Slovensku a používa sa najmä pri liečbe kašľu či hnačky. Na príbalovom letáku tohto lieku nájdete informáciu, že „Kodeín sa v pečeni enzymaticky metabolizuje na morfín. Dlhodobé užívanie môže mať za následok vznik liekovej závislosti a pretrvávajúcej zápchy.“

V Európe v roku 2016 nastúpilo vyše 10% užívateľov opioidov na liečbu kvôli problémom s užívaním iných opioidov než je heroín.

V neďalekom Nemecku vzrástla spotreba liekov proti bolesti medzi rokmi 2006 až 2015 až o jednu tretinu. V Českej republike hlásilo nadmerné užívanie buprenorfínu (ďalší opioidový liek) približne 30% užívateľov opiátov.

Zistilo sa, že metadon, ktorý používali v liečebných centrách pre závislých a dnes ho používajú lekári ako liek proti bolesti, bol v roku 2007 len na Floride príčinou 785 úmrtí.

Nadmerné užívanie liekov na predpis tiež rastie u starších Američanov, predovšetkým ide o lieky proti úzkosti, ako napríklad Xanax, a lieky proti bolesti, ako napríklad OxyContin.

V roku 2016 bolo v krajinách Európskej únie 1,3 milióna vysokorizikových užívateľov opioidov vo veku 15 až 64 rokov.

Lekári a terapeuti z centier liečenia závislostí tvrdia, že nadmerné užívanie liekov proti bolesti je jednou z najťažších závislostí z pohľadu náročnosti jej liečenia.

Varované signály závislosti od liekov proti bolesti

Najčastejšie predpisované opioidné lieky proti bolesti síce poskytujú úľavu od bolesti, ale zároveň môžu spôsobiť, že ľudské telo začne „potrebovať“ lieky na to, aby sa cítilo „normálne“.

Ak máte u niekoho podozrenie, že je závislý od tohto druhu liekov, tu je zoznam desiatich varovných signálov, ktoré u neho môžete pozorovať:

1. Zvyšovanie spotreby: postupné zvyšovanie dávok v dôsledku zvýšenej odolnosti voči lieku. Na dosiahnutie rovnakého účinku je nutná vyššia dávka.
2. Zmena osobnosti: zmeny nálady, životného elánu a koncentrácie v dôsledku toho, že každodenné povinnosti sa stávajú druhoradými. Prvoradá je potreba drogy.
3. Stiahnutie sa zo spoločnosti: odtiahnutie sa od rodiny a priateľov.
4. Pokračovanie v užívaní: užívanie lieku aj po tom, čo sa liečený stav už zlepšil.
5. Čas strávený zháňaním receptov: trávenie veľkého množstva času cestovaním do vzdialených miest a navštevovaním rôznych lekárov s cieľom získať lieky.
6. Zmena v denných návykoch a zmena vzhľadu: pokles osobnej hygieny; zmena spánkového režimu a stravovacích návykov; neustály kašeľ, výtok z nosa a červené, lesklé oči.
7. Zanedbávanie povinností: zanedbávanie domácich prác a neplatenie účtov; častejšie ospravedlňovanie sa zo školy alebo z práce kvôli chorobe.
8. Zvýšená citlivosť: bežné zvuky, pohľady a emócie sa pre človeka stávajú nadmerne dráždivými; halucinácie.
9. Výpadky vedomia a zábudlivosť: zabúdanie na udalosti, ktoré sa stali a výpadky vedomia.
10. Obranný postoj: ak títo ľudia cítia, že ich tajomstvo by mohlo byť odhalené, ostro reagujú aj na jednoduché otázky a v snahe zakryť svoju závislosť zaujímajú extrémne obranný postoj.

Pravda o drogách

Drogy sú v podstate jedy. Účinok je podmienený množstvom, ktoré si vezmeš.

Malé množstvo stimuluje (zrýchli ťa a naštartuje). Väčšie množstvo účinkuje ako sedatívum (spomalí ťa). A ešte väčšie množstvo spôsobí otravu a môže ťa zabiť.

Toto platí pre každú drogu. Rozdiel je len v množstve, ktoré je potrebné na dosiahnutie určitého účinku.

Mnohé drogy však so sebou nesú ešte ďalšie riziko: majú priamy dopad na myseľ. Môžu skresliť pohľad človeka na dianie okolo neho, v dôsledku čoho sa môže správať čudne, iracionálne, nevhodne a dokonca deštruktívne.

Drogy blokujú všetky pocity — žiaduce aj nežiaduce. Poskytnú síce krátkodobú pomoc tým, že uľavia od bolesti, ale zároveň ničia schopnosti a ostražitosť a zatemňujú myslenie.

Lieky sú drogy, ktorých cieľom je zrýchliť alebo spomaliť, alebo zmeniť činnosť telesných funkcií v snahe tieto funkcie zlepšiť. Niekedy sú potrebné. Avšak sú to stále len drogy: účinkujú ako stimulanty alebo sedatíva a privysoké dávky ťa môžu zabiť. Takže ak neužívaš lieky tak, ako by sa mali užívať, môžu byť rovnako nebezpečné ako nelegálne drogy.

Skutočným riešením je poznať fakty a nie začať užívať drogy.

PREČO ĽUDIA UŽÍVAJÚ DROGY?

Ľudia užívajú drogy, pretože chcú vo svojom živote niečo zmeniť.

Tu je niekoľko vecí, ktoré mladí ľudia uviedli ako dôvody, prečo začali brať drogy:

- zapadnúť do kolektívu
- únik, uvoľniť sa
- únik z nudy
- vyzerať dospelo
- rebelovať
- experimentovať

Myslia si, že drogy sú riešením. Avšak napokon sa stanú ich problémom.

Nech už je postaviť sa vlastným problémom akokoľvek ťažké, následky užívania drog sú vždy horšie než problém, ktorý sa nimi človek snaží vyriešiť. Skutočným riešením je poznať fakty a nie začať užívať drogy.

ZDROJE:

Drug Enforcement Administration Fact Sheet on Prescription Drug Abuse

"Older Americans fight drug abuse," 3 Jul 2008, International Herald Tribune

"Methadone rises as a painkiller with big risks," 17 Aug 2008, International Herald Tribune

"Nurofen Plus to remain on sale," 6 Aug 2008

"Warning on painkillers," 5 April 2007, Financial Times

2007 National Survey on Drug Use and Health, U.S. Substance Abuse and Mental Health Services Administration

"Depressants," U.S. Department of Health & Human Services and SAMHSA's National Clearinghouse for Alcohol & Drug Information

ABC of drugs, channel4.com

A Brief History of Opium, opioids.com

OxyContin Information, National Clearinghouse on Alcohol and Drug Information

Európska správa o drogách 2018

OxyContin: Prescription Drug Abuse Advisory, Center for Substance Abuse Treatment (CSAT)

National Institute on Drug Abuse (NIDA), Info Facts: Prescription Pain and Other Medications

National Institute on Drug Abuse Research Report, "Prescription Drugs, Abuse and Addiction 2001"

"Some Commonly Prescribed Medications: Use and Consequences," National Institute on Drug Abuse

National Institute of Justice, Drug and Alcohol Use and Related Matters Among Arrestees, 2003

U.S. Office of National Drug Control Policy, "Drug Facts: OxyContin," and "Prescription Drug Facts & F

"New Report Reveals More Than 1000 People Died in Illegal Fentanyl Epidemic of 2005-2007," Substance Abuse and Mental Health Services Administration

"Teen OTC & Prescription Drug Abuse," teenoverthecounterdrugabuse.com

FOTOGRAFIE: strana 9: OxyABUSEkills.com/protest; strana 14 & 15: AP Wideworld.

Milióny výtlačkov brožúrok ako je táto v 22 rôznych jazykoch boli rozdané ľuďom po celom svete. Ako sa na ulici objavujú nové drogy a ako sa o ich účinkoch dozvedáme nové informácie, vydané brožúrky aktualizujeme a vytvárame nové.

Brožúrky vydáva Drug-Free World, nezisková verejnoprospešná organizácia so sídlom v Los Angeles v Kalifornii.

Táto nadácia poskytuje svojej medzinárodnej sieti, zameranej na prevenciu užívania drog, vzdelávacie materiály, poradenstvo a koordinuje ju. Pracuje s mládežou, rodičmi, pedagógmi, občianskymi združeniami a vládnymi organizáciami — s každým, kto má záujem pomáhať ľuďom viesť život bez drog.

FAKTY, KTORÉ MUSÍŠ POZNAŤ

Táto brožúrka je jednou zo série publikácií, ktoré zverejňujú fakty o marihuane, alkohole, extáze, kokaíne, crack kokaíne, pervitíne a jeho kryštalickej forme, inhalátoch, heroíne, LSD a o zneužívaní liekov na lekársky predpis. Kto si tieto informácie prečíta, dozvie sa o drogách dosť na to, aby sa dokázal rozhodnúť pre život bez nich.

Ak chceš získať viac informácií alebo viac výtlačkov tejto alebo ďalších brožúrok z tejto série, kontaktuj:

Slovensko bez drog, o.z.

www.slovenskobezdrog.sk info@slovenskobezdrog.sk

Foundation for a Drug-Free World
6331 Hollywood Boulevard, 90028,
Los Angeles, California, USA

www.drugfreeworld.org • e-mail: info@drugfreeworld.org
Phone: 1-888 NO TO DRUGS (1-888-668-6378)

© 2009, 2019 Foundation for a Drug-Free World. Všetky práva vyhradené. Logo nadácie je ochranná známka, ktorej vlastníkom je Foundation for a Drug-Free World. Item #20841-10-SLOVAK